

BORSSZEM JANKÓ

SZERKESZTI: MOLNÁR JENŐ

Előfizetési ár Magyarországon:
Negyedévre . . . 55,000 korona.
Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Mária Valéria-utca
12. szám. — Telefon: 138-05.

Ára:
10,000
kor.

Jugoszláviában 16 dinár. — Amerikában 20 cent.

Magyarok mesemondója

Regél nyolcvan éve s míg csak magyar él itt,
Áhitattal hallja Jókai meséit.

MAGYAR NÉPODALOM

Öt betű!... De sok-sok millió
Szót jelent az eszmék tengerén!
Oh, a szép szavakban hinni jó,
Boldog az, ki hisz, szeret, remél.
Remény délibábja leng a tón,
Vágyak gyors hajója jár oda,
Rajta visz ma engem ringatón
Ő, a Magyar álmok Náboba.

Szállj ma föl magasra: Gondolat,
Érd utól a gyors Fantáziát!
Ünnepelni int a pillanat
Egy kis ország Óriás-íját.
Mert hiába hullt a köd le, im
Áthatol a dal rút fellegén,
Harsonázó kiáltók öblein,
És a háriák zengő idegén.

Zengek én is halk melódiát
Dalra ívelt lantom húrjain,
Hangolták a „régí jó világ”
Ritmusára forró ujjaim.
Méla dalt egy bús kor alkonyán,
Ahol két világ is összedült,
De a szív forrasztó hőfokán,
Fájdalom, egyik sem idvezült.

Azt a kort idézem, Istenem,
Mit benőtt a mély Idő moha,
Jókai-könyvekből ismerem,
Nem éltem s nem élem át soha!
Könyveit — minden sor tiszta láng —
Könyveink gyöngyével öntözéink.
Édes szívvel, szóval dobta ránk
A Romanticizmus köntösét.

Megindult az ünneplők sora,
Hódolattal járul mind elé;
Dallák és delnök tábora
Babérkoszorúval int felé.
Ahány lanton zendül most a húr,
Mind csak egy dallamot intónál:
Ő a régí és „új földesúr”
Millió magyar szív birtokán.

SZÉCSI FERENC

Jókai — az élclapszerkesztő

Írta: RÉVAY MÓR JÁNOS

Jókai zsenialitása teremtette meg a politikai élclapot, ezt a maga idejében a világon egészen magában álló zsáneret, Jókai zsenialitása és a különleges magyar viszonyok. Akkor volt ez, mikor — a költő szavai szerint — neki „a haza elmúlt örömei fölött sirnia, jelenlévő bánatai fölött tréfálnia kellett”. Amikor a humor, mely könnyet fakaszt, még hathatósabb fegyver volt, mint a pátosz. Amikor nem lehet nyíltan kimondani az igazságot, — kíséreljük meg tréfa alakjában, adomákban, satírákban, kedvderítő, tréfás elbeszélésekben.

Jókai szükségét érezte annak, hogy nyíltan szóljon az ő közönségéhez és már mikor a *Vasárnapi Ujság* szerkesztésébe fogott bele, teremtette meg a *Kakas Márton* alakját, ennek neve alatt írja mihamar országos népszerűségre jutott humorisztikus heti szemléjét. Az érdeklődés, melyet ez az alakja az akkori közönségnél kellett, bátrabbá tette és így fogamzott meg benne az *Üstökös* megalapításának gondolata. Saját vallomása szerint valamely *felső sugallat* szülte meg ezt a vállalkozását. Egy barátja hibája folytán nagy bajba került, anyagi gondjai támadtak, gondterhesen járkált svábhegyi kertjében s íme „mint Mózesnek a csipkebokor, neki a ribizkebokor súgta meg”, hogy kezdjen meg egy művét, amihez akkor még minden hiányzott: humorisztikus író, rajzoló és olvasóközönség; csak egy volt meg, ami nem kellett: az osztrák cenzúra.

A mai nemzedék alig bírja elképzelni, minő nagy dolog volt ekkor ez az így megindult élclap, melyet eleinte a szó szoros értelmében *Jókai maga irt meg, maga illusztrált, maga adminisztrált* s hatalmas akaratú és szívóssággal a nemzeti ellenállás egyik hatalmas fegyverévé alakított.

De ettől a politikai jelentőségétől eltekintve, az *Üstökös* huszonkét évfolyama, amelyet Jókai szerkesztett, a magyar néphumor kimeríthetetlen kincsésbányája lett.

Hogyan lett azzá? Jókai magát a közönséget nevezi meg legértékesebb munkatársának. Ő maga satirikus cikkeit, annak a kornak jellemző eszméit, az akkori emberek észjárását vagy *Tallérossy Zebulon* álnév alatt, vagy a *Politikus csizmadiájának* tollával írta meg, de hogy ez az élclap a magyar életet minden rétegében, minden megnyilatkozásában oly fölségesen ismertette, azt az egész közönség közremunkálásának lehetett köszönni. Ami ötlet fölmerült, ami jellemző dolog történt, azt azon nyersen beküldték és Jókai művészi tolla finom korjelző adomává idomította át. Azonfölül szorgalmas munkatársai voltak Jókainak oly férfiak, mint *Deák Ferenc* és *Nyáry Pál*, élő krónikásai az akkori magyar világnak s maguk is elismert nagy anekdótázók.

Csak ezen a csodamódon keletkezett és fönntartott lap lehetett oly nagy hatással a közönségre. Az *Üstökös* gyakran komoly akciókat kezdett és magával ragadta a közönséget. A többi közt az *Üstökös*-ben kezdeményezte Jókai 1860-ban a nemzeti viselkedést, tiltakozásul az elnemzetietlenítés ellen. „Ismét, ismét viseljük hát azt a mentét, azt a ruhát, amit hordtak őseink”, — az *Üstökös*-ben hangzott el és magával ragadta az egész országot.

Az *Üstökös* hatása még sem lehetett volna olyan általános és mélyreható, nem lehetett volna annyira hű kifejezője a magyar néphumornak, ha maga Jókai fölséges humora nem lett volna annyira rokon a magyar néphumornal. Ő fiatalkorában, kecskeméti tanulókorában, mikor legfogékonyabb volt az impressziók iránt, ismerkedett meg a magyar népelettel. A pusztán, a tanyákban, a csárdában szerette meg a magyar népet, különös észjárásával, tréfára hajló és bölcselkedő gondolkodásával, közmondásaival, költészetével, meséivel és dalaival. Diáktársai, fiatal barátai vidám, tréfaszerető fiúk voltak. Itt, ebben a környezetben fejlődött

ki benne az a derült, optimisztikus alaphangulat, mely minden írását jellemzi, itt, ahol Jókai szerint a „vidék tele van anekdótákkal s a mező népdalokkal”, itt vált *Jókai a világirodalom egyik legnagyobb humoristájává*. És amint benne nyilatkozik meg legjobban a magyar néplelek humoros fölfogása, egyúttal ő az, aki a magyarságnak ezt a kedves hangulatát, ezt a szeretetreméltó vonását, ezt a valóságos szellemi értékét belevitte irodalmunkba és ily módon mérhetőenül gazdagította irodalmunk lélektani tényezőit.

De az élclapszerkesztő Jókai mindezzel nem merítette ki azt a célkitűzést, mely az *Üstökös* megalapításánál vezérelte. Nem volt elég a „ridendo dicere verum”. Az idők fölötté komolyak voltak, a nemzeti lélek megnyilatkozására törekedett. Hangot kellett adni sok mindenféle keservnek, sérelemnek, eszmének, gondolatnak.

És bár senkisé meg merté úgy elmondani a dolgokat, mint ahogy Jókai mondatta el a híres *Vasagter*-rel (Was sagt er?), azokat a dolgokat, amiket csak sügdosva mondott el egyik ember a másikkal, mégis volt sok olyan is ezek között, amelyeket nem lehetett tréfás mezbe öltöztetni. És Jókai mindezt a véresen komoly dolgot is komolyan megírta az ő élclapja hasábjain. Megírta szabadsága, élete veszélyeztetésével, bátran és elhatározottan. De népszerűsége már olyan nagy volt akkor, hogy a hatóság nem merté bántani. Az élclapban tette közzé Jókai legkomolyabb költeményeit és cikkeit, amelyekben megszólalt a magyar fájdalom, a Széchenyi haláláról szóló elégikus költeményét, a III. Napoleonnak küldött két tüzokról szólót, melyben a fogoly tüzok jelképezi a rab Magyarországot, az 1861-iki esztendő híres beköszöntő versét, arról a fehér lapról szólót, amelyre az Isten ráírja a magyar jövőndöt.

Jókai élclapszerkesztésének háttérében a legkomolyabb nemzeti gondolat és érzés élt. Ezért az *Üstökös* is nagy-szerű dokumentuma a gigantikus nagyságú Jókainak, a *ténylő üstökösnek*.

Mikor főrend lett Chorin . . .

(Chorin Ferencet a Széll-kormány alatt nevezte ki főrendiházi taggá I. Ferenc József. A *Borsszem Jankó* 1903 január 25-iki számának címlapjára az itt látható pompás karikatúrát rajzolta *Linek* Lajos mester, akiről bájos szatírával állapította meg annak idején *Ágai* Adolf, a *Borsszem Jankó* megalapítója és főszerkesztője: „Linek Lajos, a legkedvesebb néppárti képviselőjelölt, ez a zseniális rajzolónk győzött abban a versenyben, ki rajzolja meg Chorint.“)

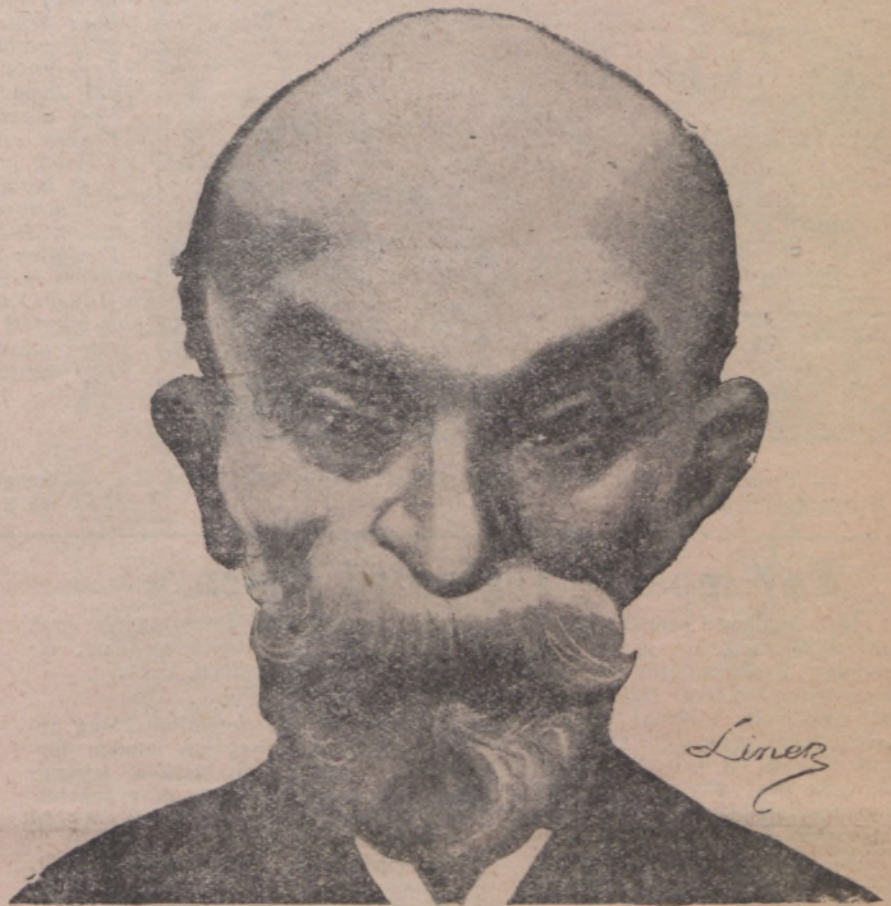
Hogyan csipkedte a Borsszem Jankó Gyulai Pált, aki Jókait csipkedte?

Ötven évvel ezelőtt, Jókait ötvenedik születésnapján „Gyulai a Jókait-napon“ címmel ezt írta a *Borsszem Jankó* a Meseköltő legélesebb nyelvű kritikusról, a mérgeskedő Gyulai Pálról:

Míg én egy Romhányi-rímet költök, ez az ember egy kötetet mázsol.

Ünneplik kritikáim dacára. Elküldtem zabot hegyezni a Parnasszusra és ő kasztáli pezsgőt iszik ünneplőivel.

Ma le kell hűteni magamat a „Napló“-nál. 8 órától 9-ig ott szidom Jókait. 9–10-ig a „Közérdek“-nél. 10–11-ig a „Nemzeti Hírlap“-nál. 11-kor beszélök az „Ellenőr“-höz s azt kiáltom be Csernátónynak, hogy vezércikkei galádul vannak ugyan írva, de mégis jobbak, mint a Jókait regényei. 11–12 óráig az Athenaeum előtt fogok megvalakit, akivel Jókait szidhatom.

CHORIN FERENC

Magyar zseni volt, alkotó, teremtő,
Munkás szívében munkált a Jövendő.
Egy gazdag, boldog nemzetet
Akart a Tőke ritka poétája.
Tudása milliókat vezetett
S röppent agyából eszmék rakétája.

Ki volt? Bölcsője szerény házban állott,
Szegény fiú, kit új, nagy ideálok
Ragadtak el a csúcs felé.
Tudás, arany csak eszköz volt kezében
S nyugalma addig nem lelé,
Míg nem virult belőle magyar éden.

Nagy volt, nagyobb, mint annyi léha, szájás,
Kínél bajunkra vállvonás a válasz.
Ő minden kérdésnél megállt,
Mit fölvetett a forró, durva Élet:
Szolgált hatalmas ideált:
Munkával üzni el a magyar éjet.

MOLNÁR JENŐ

Fordulat

Az ellenzék elhatározta, hogy most már teljes aktivitással folytatja a passzivitást.

Megvan a kvalifikáció!

A textiles felesége. — Látod, Salamon, most már nyugodtan elmehetnél ellenzéki képviselőnek.

A férj. — Miért, Rebeka?

A textiles felesége. — Mert te is passziv lettél!

Nincs kontremín a lírában!

Kedves *Borsszem Jankó*! Az utóbbi időben az a hír terjedt el, hogy a frank-kontremín után lira-kontremín alakult. Sikerült megállapítanom, hogy e hír nem egyéb, mint — lírai agy születése. Ezt igazolja legalább a magyar futball-csapatnak az olaszok fölött aratott fényes győzelme, ami főleg annak köszönhető, hogy a magyar csapat igen jó fedezettel játszott. Ebből tehát nyilvánvaló: magyar részről nincs kontremín a lírában, mert a magyarok egy pillanatig sem játszottak fedezet nélkül! Tisztelettel *Sportszem Jankó*.

Autók a B-listán

Kedves *Borsszem Jankó*! A kormány elhatározta, hogy az egyes minisztériumok autóit szigorú vizsgálat tárgyává teszi és a fölösleges autókat B-listára helyezi. Tisztelettel kértem, — ismervén a kormány eljárását velünk szemben — vajjon a B-listára kerülő autók is rosszul fognak jární? *Egy B-listás tisztviselő, aki már előre túlköl.*

A Borsszem Jankó

egyed régi évfolyamait magas áron megvásároljuk. Ajánlatokat levelezőlapon a kiadóba (V., Mária Valéria-u. 12) kérünk.

Elszakadt a pányva...

— Teringettét, most se sikerült megfogni! Pedig azt hittem, ez a legerősebb kötelem.

Egy modern regényíró élménye

Most írok valami szépet, valami ihletett, legendászerű prózaverset. Róla, a nagy Mesemondóról. Hát persze, hogy írok. Kezdem. Hát egyszer volt, hol nem volt... Nana! Így nem lehet. Nem lehet csak úgy nekimenni vaktában. Először át kell gondolni az egészet, csak úgy nagy vonásokban, azután a részleteiben és csak azután lehet elkezdni az írást. Hol is hagytuk el? Hja igen, hogy hát kezdjük. Egyszer csak el kell kezdeni. Hát persze... Hm...

Ejnye, jöhetne már az a gondolat. Na, próbáljuk csak. Jókai, Jókai... Jókai... Jókai Mór nagy ember volt... Hm... hm...

— Na, mi az, kisöcsém? Mit nyögsz olyan nagyokat? — szólal meg egy derűs, jóindulatú hang.

— Ki... ki... kinek tetszik lenni a bácsinak?

— No, no, fiam, tán meg sem ismeresz?

— De... de... olyan ismerősnek tetszik a bácsi hangjának lenni, mintha már olvastam volna valahol.

— Hát eljöttem hozzád, fiam, a százéves csontjaimmal. Nehezemre esik

már a járás, öreg ember mégis csak vén ember. De megtettem, mert látom, hogy nagy bajban vagy.

— Ami azt illeti...

— No csak úgy gondoltam. Meg aztán érdekel is, hogy mi minden történt a nagyvilágban, amióta lehúnytam a szememet. Főleg az érdekelné, mi történt a regényhőseimmel. Mi lett belőlük?

— Oh kérem, csak kérdezzen, bátyámuram!

— Hát mondd csak... Mi lett a szegény gazdagokkal?

— Ezt sem tudja, bátyám? A szegény gazdagok bizony zárdába vonultak...

— Mi a fene?

— Bizony. Megunták a világi hiúságokat és bevonultak a zárdába.

— Aztán milyen rendbe?

— Tetszik tudni, a perrendbe. Oda a Markó-uccai zárdába.

— Nohát!... Hát azt mondd meg, hogy mi van az új földesúrral?

— Erről se tetszett hallani? Pedig igen híres ember lett belőle. Ő a magyar fajvédelem vezetőegyházi vezetője.

— A gutát!

— De bizony. Olyan fajmagyar, hogy még bátyámuram előtt is letagadná, hogy valaha is sváb volt.

— Ejnye, a szemtelen! Hát a kis Kárpáthy Zoltámmal mi van?

— Jaj, bátyám, ne is kérdezze! Ő az igazoltatók vezére.

— Igazoltatók? Hát az meg mi-csoda?

— Azt sem tudja, bátyámuram? Az igazoltatók olyan tudványó egyetemi hallgatók, akik előtt fajgenetikai és zsidológiai szempontokból igazolni kell annak az ellenkezőjét, amit már az ember hetvenhetedik öregapja is letagadott.

— Hát mi van a politikai divatokkal?

Jelenj meg Jókai!

Jelenj meg Jókai, hívlak könyörögve.
Maradj mi közöttünk meséddel örökre.
Mert bennünk most is dül a turáni átok.
Bősz acsarkodások, vad pártoskodások.
Tenyérnyi hazánkban akik még megvagyunk.
Jaj, önmön kezünkkel szétszaggatjuk magunk.
Nem nézzük a testvért, öklöz magyar magyar.
Fogunk esikorogva kéjjel egymásba mar.
Szívünk megváltóra mindhiába áhít:
Nem kerül már soha egy Tatrangi Dávid.
Aki átringassa hitünket valóra:
Sok gyötrelme, bánat, könny után a jóra
Forduljon nyomorult, tengődő életünk...
Jelenj meg Jókai, lássad, mivé lettünk.
Milyen koldus, árva...
S vigy el minket, vigy el
Édes meséddel
Egy másik világba.

KESZTYÜSNÉ BALOG MARGIT

Részlet-kérdés?

Megengedték a házbőrnek részletekbe való törlesztését. Így a házbőr fizetése mindenkinek részlet-kérdés.

— Avval aztán igazán cifrán állunk. Tetszik tudni, az emberek izlése igen változó. Hol a görbe orr a divat, hol meg az olyan, amelyikbe beesik az eső.

— Bolond világ ez a tiétek, öcsém. De mondd csak, mi vált be abból, amit én a jövő század regényében jósltam?

— Avval nagyon fölsült, drága Mester! Világbéke?... Hihili! Tudja, hogy még sohasem nevettem olyan jóízűt, mint amikor a multkor átfutottam azt a könyvet. Hiszen nem mondom, lehetséges volna, de az istenért, én azt hittem, több fantáziája van. Na nem baj. Igaz is, még azt akarom megkérdezni, mi van a gyomorhajával?

— A gyomorbajommal?

— Na igen, avval. Mert gondolom, még mindig nem javult meg, hiszen odaállították bátyámuram mellé azt a kis házacskát, tudja, azt a zöldszínt. Urak... Hölgyek... Olajjal szagtalantva. Nahát, csak vigyázzni, vigyázzni, bátyám, a maga korában már nem szabad elhanyagolni az ilyesmit. Szedjen keserűvizet! Igaz is, most jut eszembe, nem szép az utókortól, hogy még hashajtót sem neveztek el bátyámról. Na, majd meglátom, mit tehetek az érdekében. De most, ha nem haragszik, kikisérem, mert egy nagyszabású regényen dolgozom. Azt olvassa majd el, abban lesz fantázia...

Na, gyerünk a regényhez. Hol is hagytam csak el? Ejnye, ejnye, legalább egy regénytémát kértem volna Jókaitól.

HUMEROSZ

Aki kételkedik

— Olvastad? A fegyverszakértők hangpróbát rendeztek a Léderer Gusztáv lakásán és megállapították, hogy a lövést nem hallhatták a szomszédok.

— Jó, jó, hallani nem hallották, de hát nem is sejtették?...

Bethlen biciklizni tanul

A miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy szívesen lemond az autóról és beéri a biciklivel is, nem volt üres frázis. Már is szorgalmasan látogatja a biciklitanfolyamot, ahol a legkimerítőbb oktatásban részesül. Az eddig elvégzett tananyagot itt ismertetjük.

Kérdés: Mi a bicikli főalkatrésze?

Felelet: A kormány.

Kérdés: Melyik kormány tart legtovább?

Felelet: A Bethlené.

Kérdés: Miért erős ez a kormány?

Felelet: Mert Vass van benne.

Kérdés: Milyen kézzel kormányoz ön?

Felelet: Balkézzel.

Kérdés: Hogyan kerülhetjük ki az összeütőkzést?

Felelet: Ha mindig az aranyközéputon haladunk.

Kérdés: Hogyan érhetjük el leghamarább a célt?

Felelet: Ha mindenkor kitérünk az égető kérdések megoldása elől.

Kérdés: Hogyan lehet megtartani az egyensúlyt?

Felelet: Vigyázni kell, hogy se jobbra, se balra ne orientálódjunk!

Kérdés: Ha útvábon őnt valaki keresztel, mihez folyamodik?

Felelet: Az elnöki csengőhöz.

Kérdés: És ha véletlenül az illető a csengetést nem veszi tudomásul, mit csinál ön?

Felelet: Keresztülgázolom.

Kérdés: A hajtásnál mi a főszabály?

Felelet: Az, hogy hasznót hajtunk.

Kérdés: Milyen úrben legkönnyebb száguldani?

Felelet: A klotürben.

Kérdés: Ha az ülés terhére van, hogyan segít magán?

Felelet: Ilyen esetben az ülést fölfüggesztem.

Kérdés: Hogyan intézi ön el a kormányon esett sérelmet?

Felelet: Lovagias úton, kerékpárbajjal.

Kérdés: Miért említette ön a parlamentben a biciklit?

Felelet: Hogy a humoristáknak legyen min nyargalni.

Kérdés: Ha ön véletlenül kibukik a nyeregből, milyen úton halad tovább?

Felelet: Aúton. DYMI

A kis dicsekvő

Két gyerek beszélget:

— Az én apám folyton panaszkodik, hogy sok az adóssága.

— Mink ugyan nem tartozunk senkinek!

— Hát ti olyan gazdagok vagytok?

— Azt nem! De nekünk senki sem ad hitelt!

A kisdiák

A bakfis

Az ifjú

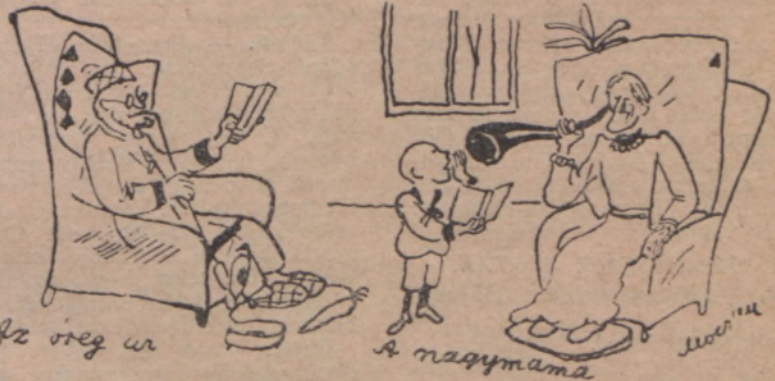
A lány

A háborúban

Falun

Az öreg ur

A nagymama

Az a dicső jogrend!...

— Mondd, te ismered Kmetty Károlyt?

— Már hogyne ismerném!... Azt a híres jogtudóst?...

— Dehogy! A másik Kmetty Károlyt... azt a híres jogrendtudóst...

Nyílt kérdés a „Szózat“-hoz

Fajvédő uraságtok szerint nemcsak Széchenyi István és Deák Ferenc, hanem Kossuth Lajos, Tisza István, Petőfi és Ady is antiszemiták voltak. Hogy-hogy? Hát a halála után mindenki antiszemita?

Automatikus kérdések

— Mikor élvez a miniszter autonómiát?

— Ha az állam autóját bármikor használhatja.

— És minek nevezik, ha az autótól nem akar megválni?

— Automániának.

Borsszem Tanító a színházban

Kiss Ferenc Párisban
rádión hallgatja a „Maricá“-t

— Mi a fene? ... Nem hallom a Király Ernő hangját... Ha nem tudnám, hogy énekel, még azt hihetném, hogy lemondta az előadást.

Varsányi Irén

— Az „Ezüstlakodalm“ alkalmából —

Nem lehet prózát írni róla,
A meghatottság dalba foly;
Az anyaszív tolmácsolója
Főnt szárnyal, messze valahol...

A választottak közt is első,
Papnők között fejedelem,
Mosolya: nap, sóhaja: felhő,
A hangja: ezüstös selyem.

Alakját, mely finom, törékeny,
Csodáljuk könnyeinken át,
S elbűvöli, mint valaha régen,
Egy halk nyáréji szerenád.

(n)

Halló, Amerika!

A Fővárosi Operettközpont — mint értesülünk — új készüléket szerelt föl „Halló, Amerika!“ címmel. Ez az apparátus — a pesti telefontal szemben — csupa jó számot fog adni.

**Rövid kérdés
a kultuszminiszter úrhoz**

— Móricz Zsigmond mögött még mindig Zsigmond Móriczot gyanítja Excellenciád?

A Zeneakadémián

— Azt mondják, ez a zongoraművész hithű, vallásos zsidó.

— Ahá! Hát azért játszik *cisz* helyett állandóan *cét*.

— Megbolondultál? Hol itt a valláosság?

— Na hallod!... Nem vesz tudomást a — *keresztől*.

Kritikusok Thália törvényszéke előtt*

Igazságszolgáltatásunk e hézagpótló szerve alighogy működésbe lépett, máris annyi vádiratot voltunk kénytelenek szerkeszteni, hogy az összes bűncselekmények megtorlására belátható időn belül még gondolnunk sem lehet. Éppen ezért, hogy a régi bűnösök, még mielőtt bűncselekményük elévülne, elvegyék méltó büntetésüket, elsősorban is a félig-meddig elfelejtett bűnökért vonjuk őket felelősségre.

Eheti vádlott: SZÁSZ ZOLTÁN.

Elnök. — Kérem vádlott elővezetését.

Vádlott (megjelenik).

Elnök. — Ön ellen többrendbeli grammatikai vétségért folyik az eljárás. Egykorj tanuk följegyzései alapján ön erőszakot követett el a védtelen főnevek ellen. Egyik kiváló vigszínházi művésznőnk esküvel bizonyítja, hogy őt szándékosan többször

* E törvényszék azok fölötti elékezik, akik eddig mentesek voltak minden megtorlástól. Az ügyészség elfogatási parancsot adott ki a napilapok összes kritikái ellen. A szokásban levők szigorúbb büntetésben részesülnek.

„kéjgép“-nek keresztelte el. Mit hoz föl védelmére?

Vádlott. — Panaszos művésznőt a kéjgép-elnevezéssel nem volt szándékom megsérteni, sőt átlagföldröttségének csimborasszóját akartam jelképezni vele. E két főnév összepárosítása nyomán fakadó képzetek nem alkalmasak arra, hogy a művésznő önértéket megtámadják. Elismerem, hogy e szóösszetétel szokatlan, sőt elismerem azt is, hogy e két főnév összeházasítása törvénytelen frigy, mondhatnám vadházasság, miért is hajlandó vagyok bizonyos engedményeket tenni.

Elnök. — A mai fejlett technika olyan szédítő vívmányokkal gazdagította kulturánkat, hogy a semmitmondó gép mint anakronizmus suhog a vele összeházasított kéj főnév uszályán. E ténykörülmenyre nyomatékosan hívom föl a vádlott figyelmét. Hajlandó-e a jövőben inkriminált szóösszetételén a mai kor igényeinek megfelelő módosítást eszközölni? Igen vagy nem?

Vádlott. — Meghajtom fejem elnök

úr meggyőző súlyos érve előtt és ígérem, hogy a jövőben kerülni fogom elavultnak tetsző szóösszepárosításomat. Legközelebbi cikkeimben kéjgép helyett a sokkal aktuálisabb kéjmotor főnévfrigyét fogom alkalmazni.

Elnök. — Panaszos művésznőt még ezen módosítások sem elégitik ki, miért is újból fölszólítom, hajlandó-e más főnévvel szegélyezni a kéjt? Igen vagy nem?

Vádlott. — Ígérem, hogy a művésznőt ezentúl kéjbiciklínék, illetve kéjkerékpárnak fogom csimborasszalni.

Elnök. — Az autók korszakában a kerékpár nem fejezi ki a kívánt fokozást. Kihirdetem az ítéletet.

Vádlott (közbevág): Kéjpropeller.

Elnök. — Kevés.

Vádlott. — Kéjeroplán.

Elnök. — Kevés.

Vádlott. — Kéjrádió.

Elnök. — Ez maradhat. Hajlandó-e tehát ön a jövőben a művésznő egyéniségét kéjrádióval jelezni, igen vagy nem?

Vádlott. — Igen.

Elnök. — Azonnali szabadlábrahelyezését ezennel elrendelem.

Az Unió környékéről

— Ez aztán az ügyes *Lakatos!*
Figyeld csak meg, hogy érti a mesterségét...

— Mi lehet ennek a nyitja?
— Az, hogy jó kasszát csinál.

Shaw és Wells,

a két világhírű angol író találkozik a Hyde-parkban. Bernard Shaw nagyon levertnek látszik. Kérdezi tőle H. G. Wells:

— Miért olyan szomorú, kolléga?
— Már hogye lennék szomorú, mikor nem kerülhetek színre a budapesti Nemzeti Színházban...
— És ugyan miért nem?
— Mert a szegény Móricz Zsigmonddal együtt én sem vagyok tagja a Petőfi-Társaságnak.

A két telefon

Mint benblumenthali forrásból értesülünk, *Szabolcs* Ernőnek, a Fővárosi Operettszínház főrendezőjének kedves meglepetéssel szolgált a színház. Ismerve a kis Szabolcs nagy ambícióját, a dolgozósobája íróasztalára két telefonkészüléket szereltek föl. Mikor Szabolcs látható örömmel érdeklődött a reform oka iránt, jóindulattal közölték vele:

— Azért tettük oda a két telefont az asztalodra, hogy *te is belebeszélhess valamibe.*

Kérdésben a felelet

Egy társaságban az irodalomról beszélgetnek. Egyik jelenlévő fölveti a kérdést:

— Voltaképpen ki a jó író?
Rácsapja egy másik nagyhirtelen:
— Barátom, benne van a kérdésedben.
— Benne?
— Bizony benne! A kérdésedben foglalt betűket: „ki a jó“, rendezd el csak egy kicsit másképpen, mindjárt kijön, hogy: *Jókai.*

THEATRALIA

A színházi hét eseményei

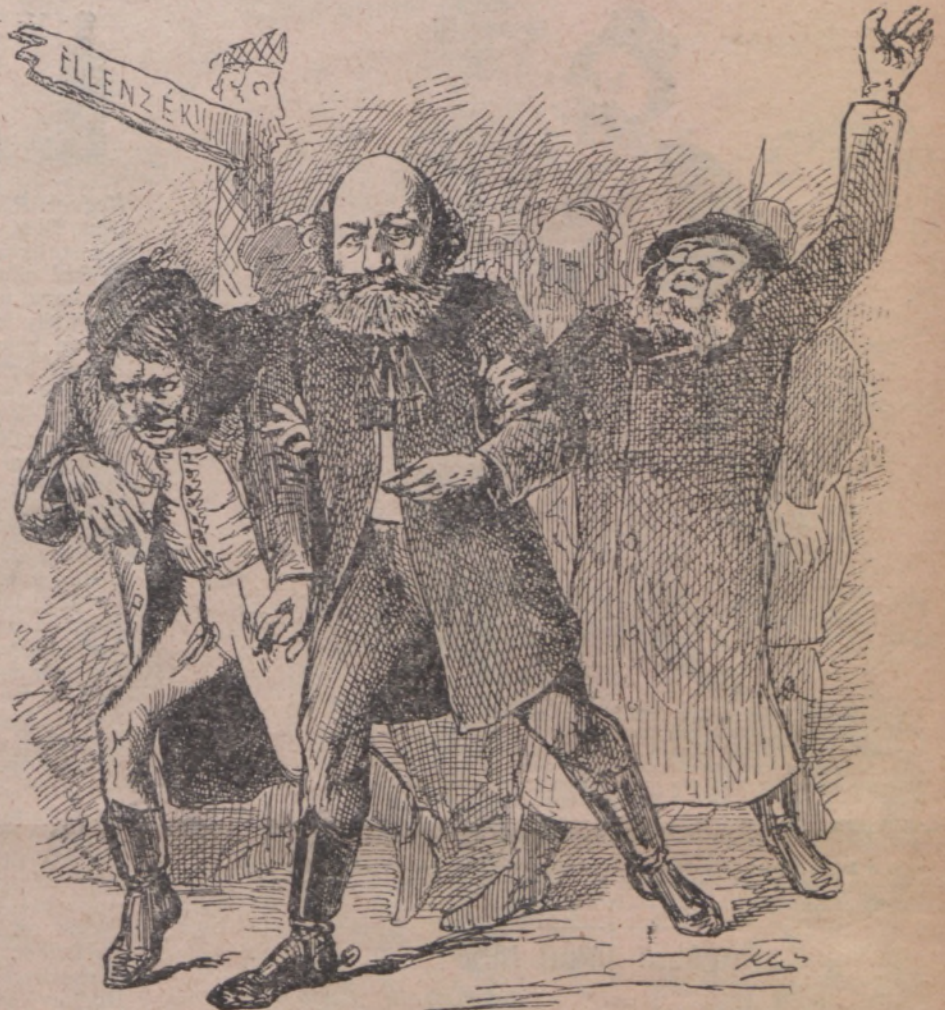
* A Fővárosi Operettszínházban négy estét szentelnek a „Hallo, Amerika” című revü előkészületeinek. Pénteken tartják meg a premiert, amely a maga nemében páratlan színházi esemény lesz. Oly nagy az érdeklődés a revü iránt, hogy jövő vasárnap délután is adják a „Hallo, Amerikát”. (Rendes esti helyáradak.)

* A Vígyszínház e heti műsorát a színház legújabb szenzációja, az Ezüstlakodalom dominálja. Csütörtökön és szombaton a Délibáb kerül színre, a többi este az Ezüstlakodalom adják. Vasárnap délután a Tükörfolyosó szerepel a műsoron.

* 25-ik előadását ünnepli pénteken a „Kri-zantém”, a Városi Színház diadalmas operettje, amely Schöne Lotte vendégjátéka és Alpár Gitta operai szereplése miatt jubileus előadásán kívül jövő hétfőn este kerül színre, mindenkor a bemutatkozó ragyogó együttesével.

* A water ooi csata még háromszor, Szeretni... (Aimer) kétszer szerepel e héten a Renaissance Színház műsorán. Lengyel Menyhért páratlan sikerű komédiája csütörtökön, szombaton és vasárnap, Géraldy remekműve pénteken kerül színre. Jövő hétfőn, Gyertyaszentelő napján este a Szeretni, délután mérsékelt helyáradakkal Strindberg Haláltáncát adják. Vasárnap délután Csókoljon meg!

A Terézvárosból.

„Jókainak sikerült néhány ingadozót az ellenzék táborába vonzani.

(A terézvárosi választási mozgalom tudósítója a „Hon” 28. számában.)

A Borsszem Jankó választási képe 1869 februárban. (Rajzolta a híres Klü.)

Nagy Mesemondó...

Száz piros kötet teher állványon
És tizenhat év nyomja vállamat,
Még a babát és labdát szeretem,
De hogy olvasok, nyitva feledek
Csóktalan, alvó, piros szájamat.

S tanuló vágyini az álom után,
A szerelemre didergőn várok,
Még nem tudom, hogy nincsenek nálunk
A keresztúton, bármédig állunk.
Lovagok, hősök, Berend Ivánok.

Később megértem Czipra bánatát,
Pálma gyűlöllő s égő szerelmét,
Azrael kinjái, Timea átkát,
Noémi édes ragaszkodását,
Aztán Bánffy né kinzó kerservét.

Nagy Mesemondó, ma már rájöttem,
Mi az igazság ezer mesében:
A szívünk az, mi föld felé ránt...
...Egyszer volt, régen... feketé gyémánt
A Dirmák Eva sötét szemében...

KESZTYÜSNÉ BALOG MARGIT

Az óvatos duhaj

Kmetty Károly gyilkos urat esztendőknél keresztlül nem találták meg. Úgyes fickó, az bizonyos. Nem került összeütközésbe a hatóságokkal, de hogy is kerülhetett volna? Elvégre ő sohasem írt arról cikkeket, hogy itt nincs jogrend. Csak tettekkel bizonyította.

Szanálás idején

Kereskedők beszélgetnek a Királyuccában:

— Mondja, Krausz úr, már megint ebzárlat van a Terézvárosban?
— Honnan veszi ezt?
— Mert két nap óta a — kutya se jön be az üzletbe.

Szószerint kell venni!

— A pékek miért emelik napról-napra a kenyér árát?
— Mert van sütni valójuk!

Der feine Moritz!

Ich bin 'e sehr „feiner“ Mann, auf Ehr das glauben Sie,
Alle heissen mich den feinen Moritz! mit der ehrlichen Physiognomie!
Sprechen kann ich wie Elias, das sagt Jeder, der mich hört,
Aber schweigen kann ich nix, denn das Schweigen ist nix werth.
Wie der Fisch, der einst den Jonas hat im Bauch e rumgetragen,
So hab' ich mich fer die Juden-Wähler viel e rumgeschlagen.
Doch warum sie wollen mich sterzen — des is nur der Neid von sie —
Weil ich bin der feine Moritz mit der koschern Physiognomie! (rep.)

(Ezt a tréfás kupiét 1869-ben írta a Borsszem Jankó, amikor Jókai Mór a Terézvárosban lépett föl képviselőnek és az ottlakó, még túlnyomóan német anyanyelvű zsidó választók bizalmát kérte.)

„Parókai Jókai Mór“

Ezzel a tréfás címmel közölte a Borsszem Jankó 1871. évi március 12-iki száma Jankó János pompás karikatúráját, abból az alkalomból, hogy Jókai Mór először tett parókat a fejére.

Sziij Bálint képviselő úr levele Sokorópatkai Szabó Istvánhoz

Kedves Pista koma, kiscgazdaji szívvel
Nem lehet kibírni, mit a sajtó mivel,
Elsősorba az a huncut „Borsszem Jankó“. —
(Verné el természet téli fagy, zimankó!)
Merhogy nem átallja sorunkat bántani,
Tekintély csizmáját rólunk lerántani,
A falu bölcséből üzni csúnya tréfát,
Kendet figurázni, a sulyos pojétát,
Patacsit fricskázni, porolni Kuna Pét, —
Híjjába, a firkász mégis csak csúnya nép!
Meg is adtam nékik az üres t. Házban,
(Borsszem Jankó ettül ül most talpig gyászban)
Hogy aszontam: vessék végit a divatnak,
Hogy kenddel Dénesnek levelet iratnak,
Meg hogy hébe-korba Csontos bácsi szintén
Bekapja a borsot és úgy prüszköl, mint én.
Ennek a feje se tréfa, — mondtam büszkén —
És vakartam egyet a fülemnek csücskén,
Mert ha már sok mindent le muszáj is nyelni,
Árdrágító nevet méltatlan viselni,
Azt már mégse tűröm, meg kellett mondani:
Nem atyafi véllünk az a Kiscgaz Dani,
Aki a Jankóban terpeszkedik hájjal
S minket pocskondiáz egyre teli szájjal.
Keményen kiszoltam: fölforr a düh bennem,
Aki ilyen állit, deresen heverjen!
Nem engedem biz én se Kunát, se kendet,
Vágok a sajtóba' hétországos rendet,
Ha már mindenképpen figurát csinálnak,
Van elég nagyfejű Borsszem-figurának.
Apponyi, Andrassy, Rassay meg Bethlen
Birják az ilyesmit, még pedig kegyetlen.
Valamikor — tudom — bírta a Deák is.
Wekerle, Szilágyi, no meg a Tiszák is. —
De mivélünk, józan kiscgazdaji néppel
Nem lehet kibánni ilyen szóval-képpel.
Mink már a magosabb oskolába jártunk.
Érzékeny kedéllal van megáldva pártunk.
Minket ugyan senki ne vegyen tréfára,
Kussoljon előlünk póri népnek szája;
Különbén oly igaz, mint Sziij Bálint nevem,
Sziijhasításig megy el a harci hevem,
S Jankó fejbúbját te is megkölintod. —
Hasonló jót kíván a te Sziij Bálintod.*

* Aki azt hiszi, hogy ezt a levelet Sziij Bálint írta, kérjen íráspróbát a képviselő úrtól.

Ismerik a fajtájukat

— Te, Dolfi, mi lesz akkor, ha a nagy zsidók egy szép napon összevásárolják a „Szózat“ és „A Nép“ részvényeit?

— Megmondom neked, Náci . . . Még élesebben fognak iratni Vázsonyi és Fábián ellen.

Régi recipe

A numerus clausus ellen dörg Hoyos, ó —
De ha szavazni kell, jó lesz a folyosó.

Földrajzórán

Tanító. — Mit tudsz Britanniáról?

Móriczka. — Britannia három részre oszlik. De ha a fő-britanniás Léderertől függne, már rég több részre darabolták volna.

Hogyan dolgozott Jókai?

Zichy Nándor gróf, akivel a hatvanas évek elején együtt szenvedett fogságot Jókai Mór a Károly-kaszárnyában, csodálattal nézte: milyen könnyen és milyen sokat dolgozik a Mester. Jókai kelt föl elsőnek a fogházban és ha Zichy gróf történetesen szintén korán ébredt, megesett, hogy az író már hajnali öt óraker fa-faragásnál találta. A gróf emiatt gyakran faggatta:

— Mondd, kérlek, mikor írod a regényeidet, ha hajnalról késő estig fát faragsz?

Jókai végre engedett az unszólásnak és leleplezte nagy titkát.

— Tudod, barátom, én tulajdonképpen egész nap dolgozom. Fafaragás közben elmélkedve szövöm a meséimet és estére megvan a témám a másnapi munkámhoz. Hajnalban azután 3–4 óraker már íróasztalhoz ülök és leírom azt a fejezetet, amit előző nap kigondoltam. Ezzel néhány óra alatt elkészülök és akkor faragás közben folytatom a meseszöveget. Ugy-e, milyen egyszerű a dolog?

... Egyszerű, egyszerű... És mégis: hányan vannak, akik szintén faragszálak és mégsem írók, hanem — fapágók.

(Cs. Gy.)

A választó tűnődik:

— Ezt nem értem. Azelőtt a rendes képviselő kijárt. Most már bejárni sem akar?

Szijj Bálint magyarul beszél

A parlamenti gyorsiroda följegyzése szerint Szijj Bálint képviselő január 21-én szószerint a következőket mondotta a nemzetgyűlésen:

„Odaállítottak bennünket, mint akik henyélünk, zsaroljuk a közönséget, hogy mi vagyunk a drágaság okozói. Minden vonatkozásban be voltunk állítva, amellet, hogy ránkharagították az egész közvéleményt. A vicclapokban kigúnyoltak bennünket...”

Hát kedves Szijj Bálint képviselő uram, a sajtót sok mindennel meg lehet vádolni, még talán búzadrágítás-sal is, de arról, hogy bátyámuramék be voltak állítva, higgye meg, a sajtó igazán nem tehet. Legfőlebb a borsajtó.

Szép kis megnyugtató!

Feleség. — Ezt igazán nem értem, egészen furcsa... Amikor a völegényem lettél, sokkal jobban szeretted, mint most.

Férj. — Na hallod! Hisz tudod, hogy soha életemben nem szerettem a férjes asszonyokat.

Aktualizált Jókai-regénycímek

Jókai

Mikor búcsú lett hazánk végzete,
Meséket, mint egy édes apa, mond.
Előtte nem szólt még ily szép zene,
Mió az ő szavának hangja volt.

Csodákat látott kék és mély szeme,
Vizsgálva a kis magyar hangyabolyt.
Kis nemzetét — vigadva, vésztele —
Imádkozta, mint pogányok a pagonyt.

Megittasultunk lelke játszi voltán:
Jött az Új földesúr, Kárpáthy Zoltán,
Dicső időkből jöttek nagy leventék.

Csatákat rajzolt, de a szíve gyermek.
Rózsákat ápolt, bár fenyőnek termett.
S egész világra gyászolta naplementét.

SZAMOLÁNYI GYULA

A Szabadság-téren

— Mondd csak, újabban mért olyan lanyha az irányzat a „Szózat”-nál és „A Nép”-nél a kormánnyal szemben?
— Hát nem tudod?... Sok Szózat- és Nép-részvényt dobtak a piacra.

Lipóciában

— Mi az? Megkezdődött a szent év és ti még mindig itthon vagytok!...
— Csak megvárjuk a pészachot, aztán sietünk Rómába.

Tűz ellen biztos a harcód,
Hogyha veszel **Minimax**-ot.

Az öreg bányász

— Chorin Ferenc nyolcvanadik születésnapján jelent meg ez a kép a Borsszem Jankóban (1922 május 28-án) —

Ha ilyen munkás vón' ezerszám,
Ki csákányt fog s termel, teremti!...
Kinek kezében harci szerszám.

Ha űzni kell az idegent...
Kövessétek — s majd jobb kor int —
A nyolcvan évvel friss Chorint.

Ijú óriások

— Na, mit szóltok hozzá! A szerkesztő azt mondta, hogy a verseim határozottan tűzre vallók!

— Tudod, én ezt kétellyel fogadom, — mondja a barátja. És szól a harmadik:

— Én meg határozottan egy l-lel fogadom: tűzrevalók.

NYAKKENDŐHÁZ
IV., Kigyó-ucca és Apponyi-tér sarok.
(Klotild-palota) :: :: Telefon 71-71.

Férfifehérműek, nyakkendők, nyúlászó-kalapok, raglánok és az összes úridivatárúk a legfinomabb kivitelben. Kereskedők részére nyakkendők nagyban a legolcsóbban. A „Selyemszövőde r.-t.” gyártmányaiból állandóan gazdag választék.

Az igazi szerető

A temető, a temető:
Az az igazi szerető.

Aki hozzá kilátogat,
Hint arra friss virágokat.

Legszebb ruhával ékíti,
Nevét márványba vési ki.

Ötélő karja, a kereszt,
Soha már vissza nem ereszt.

El nem bocsát lány öle sem,
Alomba ringat csöndesen.

S csókolja alvó, néma szánk'
Örökkétartó éjszakán.

SZAMOLÁNYI GYULA

Egyes szám, többes szám...

— Te, Móric, hogy fejezed ki velősen azt, hogy Gömbös Gyula egyszerűen lefoglalta a szabadkőművesek házát?

— Hja, a fajvédő ott vesz, ahol van. De lehet ezt mondani többes számban is.

— Na mondd!

— A fajvédők ott vesznek, ahol vannak.

Hajad fonódó hálójában

Összefonódott ténysávok között
Árnyam sötét, mint hajad, —
Szívem csak kavics csöpp lábad alatt:
Töri ezer pillanat.

Tested hullámszik, Elérhetetlen,
Szemvakító biborán
Ajkámat üres pohárba mártja
Ámor, gonosz cimborám.

Isten szolgálja, boldogabb nálam,
Pap, idvezülsz: végzeted!...
Hajad fonódó hálójában, én,
Csak a Te játékszered...

LAKOS ANDRÁS

A férfi bére

Egy népgyűlésen kipirult arccal szónokol az agitátornő.
— Eljön egyszer a nap, — mondja emelt hangon — amikor a nő megkapja a férfi bérét.

Egy férfi-hang a hallgatóságból:

— Igen, minden szombaton este.

Villamoson

— Oh, milyen udvarias! Átadja nékem a helyét...

— Semmi, semmi, kisasszony... Mi férfiak már meguntuk az örökös szemrehányást, hogy csak szép nőknek adjuk át a helyünket.

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, vértudulásnál, elhízásnál-stb.
Hunyadi János
természetes keserűvíz mindig bevált.

A tiszalúci pap esete Jókaival

Néhai jó tanítómától hallottam ezt a kedves történetet még diákkoromban:

Pákh Albert hetilapja, a „Vasárnapi Ujság” nagy népszerűségnek örvendett a mi falunkban. Tiszalúcon is. A református lelkész — János volt a keresztnéve, a vezetéknevére bizony már nem emlékszem — szintén járatta a lapot. Erősen fickándozott az irnívágyás a mi papunkban, egész nap fariagsáta a verseket és halom-számra küldözte föl Pestre, a „Vasárnapi Ujság”-nak. Hogy milyen kaliberű poéta volt a lúci pap, arra nézve bizonyosság az a két verstöredék, amit sohasem fogok elfelejteni:

*A puskának olyan tulajdonsága van:
Amikor elsütik, igen nagyot durran;
Innen vagyon immár,
Hogy télen nincsen nyár.*

Más:

*Lányka, lányka, bájkorány,
Majdan élted alkonyán
Gondolj reám, gondolj rám!*

Ezek a zöngemények természetesen a „Vasárnapi Ujság”-nak csak a szerkesztői üzenetei között jelentek meg, ott is „elrettentő példa” kedvéért.

Történt egyszer, hogy János papnak valami dolga akadt Pesten. Nosza gondolt egyet. Elhatározta, hogy bemegy a „Vasárnapi Ujság” szerkesztőségébe is, személyesen informálni a szerkesztő urakat, hátha kegyelmesebbek lesznek azontúl a versei iránt.

Szerencséje volt, éppen ott találta Jókait is. Bemutatkozott s elkezdte ismertetni saját egyéniségét: mit olvas, hogy érez, hogy gondolkodik, mikor ír, mikor nem ír...

— Bizony, — mondta — én éppen úgy érzek, mint Arany János, csak nem tudom magam úgy kifejezni.

Jókai csak hallgatta, csak hallgatta, végül csöndes mosollyal jegyezte meg:

— Hja, kedves tiszteletes uram, ennek alighanem az lesz az oka, hogy — úgy látszik — mégis csak *nem mind Arany, aki János.*

(Tiszalúc)

NAGY ANDRÁS

Ha Bethlen biciklin járna...

Igy talán összefér a tekintéllyel...

„Az állás tekintélyével nem fér össze, hogy a magyar miniszterelnök villamoson vagy biciklin járjon. Ezt is megtenném, mert korom megengedi.” (Bethlen István válasza Fu-kas Tibor interpellációjára.)

Jókait olvas a család

Tizennégyéves koromban faltam Jókait. Éjjel-nappal olvastam volna, de ez nagy nehézségekbe ütközött. Már kilenckor áyban kellett lennem s anyám leoltotta a villanyt. Ekkor ravasz trükköt eszeltem ki, hogy az „Egy magyar nábob”-ot elolvashassam. Megtakarított pénzemen kis tolvajlámpát szereztem be s ennek fényénél lopva olvastam Jókait kora peggelig.

Ebéd alatt, miközben kanalaztam a levest, térdemre fektetve be-besandítottam a könyvbe. Egy ily alkalommal anyám hangosan föl kacagott, mert a kanalammal az orromba akartam a levest önteni. Apám észrevette a dolgot és szigorúan megkérdezte:

— Mit olvas ez a kölyök?

— Át kellett adnom a könyvet.

— Micsoda regény ez? — S lapozgatni kezdte. Egyszerre a szemébe tünt ez a szó: szerelem. Azt mondta: — No várj csak, ha a tanáraid nem tiltják el az ilyen könyvet, majd megnézem én, hogy szabad-e az ilyesmit gyerekeknek olvasni.

Apám belemerült a könyv olvasá-

sába. Három nap és három éjjel egyfolytában olvasta. A harmadik nap fölkereste apámat Rohítska sertés-kereskedő, kétszázkilós állandó alsó-partnere, aki rosszat sejtve, házhoz jött s már az előszobában érdeklődött, hogy mint érzi magát a beteg. Mikor apám megtudta, hogy Rohítska eljött, egy pillanatra föltekintett a könyvből, aztán csak ennyit sugott halkán anyámnak:

— Dóbd ki azt a svihakot!

Jó anyám az „Egy magyar nábob”-ot a második kötetnél kezdte, főzés és sütés közben olvasta. Egy hétig betűzte, miközben rettenetes ételeket főzött. Mindig meg tudtam állapítani evéskor, hogy hányadik oldalon tart, mert a szentimentális részleteknél könnyeivel elsózta az ételket. Egy ebéd alkalmával megtaláltuk a borjúhús között a regény tíz oldalát — kirántva.

En a „Kárpáthy Zoltán”-nál betegséget szimuláltam s a dunyha alatt olvastam. Az oldalamat fájlaltam és csöpp hízja, hogy epekő-operációt nem végeztek rajtam, mert a házi orvosunk epebajt konstataált.

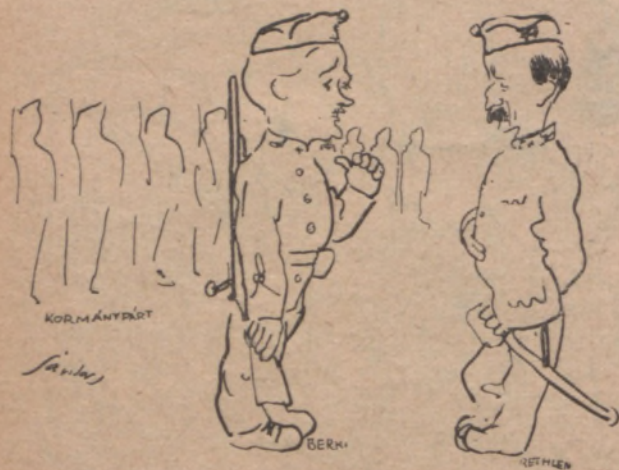
Növérérem abban az időben jegyben járt egy zöldségnagykereskedővel, amikor ellopta fiókomból az „Aranyember” második kötetét. A viláért nem akart ehhez az üzletemberhez menni nőül, mert beleszeretett az aranyemberbe. Kijelentette, hogy csak akkor megy férjhez, ha egy újabb árvíz jön s őt kimentí a vízből valami bator ársvi hajós. Kapott is érte pönökat.

Egyszer váratlanul megérkezett nyolcvanéves unokanagynénim, aki fél-szemére vak volt s mindkét fülére süket Csak a cseléd volt otthon, aki szórakoztatásul kivette fiókomból a „Köszívű ember fiait”-t s odaadta neki. Nagynénim, aki után milliós örökség maradt volna hátra, a regényből naponta csak fél oldalt tudott elolvasni s így kénytelen volt apám nagy bosszúságára még húsz évig élni, hogy a regényt elolvashassa. Apám ekkor többször föl képzelt s bizalmatlanságot szavazott Jókainak.

Ilyen bajokat okozott nálunk a Jókailáz, amelyből családom már rég gyógyult; jömagam még ma is élvezem ezeket a fantasztikus, csodás lázálmokat.

CARÁMY

A kivezényelt ellenzék

Berki Gyula inspekción. — Jelentem alászan, kegyelmes úr, nincs egy árva szál ellenzéki a parlamentben.

Bethlen. — Micsoda beszéd ez!?... Majd megmutatom én, hogy mindjárt lesz!...

Bethlen parancsnok. — Kormánypárt, sorakozó! Első tagpár: liberális, második tagpár: fajvédő, harmadik tagpár: filozemita, negyedik tagpár: antiszemita... Abtreten! No, most már csak van ellenzék!?

Nagybácsim megmagyarázza Jókait

Nagybácsim jelenleg hetven éves. Ebből a hetven évből ötöt Budapesten töltött, hatvanötöt Afrikában. Ötéves volt ugyanis, mikor szülei vele együtt kivándoroltak a legsötétebb Afrikába. Itt élt nagybácsim egészen a legutóbbi időkig, néhány héttel ezelőtt tért vissza Magyarországra, hogy életének hátralevő évtizedeit szerető rokonai körében töltsse el. Velem rövidesen megbarátkozott, csak a foglalkozásom ellen volt kifogása: azt mondta, hogy az írói pálya nem komoly dolog, nem lehet megélni belőle. Ettől függetlenül közölte velem, hogy engem szemelt ki arra a célra: magyarazzam el neki alaposan és részletesen Magyarország politikai, társadalmi, gazdasági viszonyait, mert szeretne megismerkedni azzal az országgal, ahol most már élete végéig élni fog.

Azonnal hozzákezdtem nagybácsim oktatásához és rövidesen csodálatos eredményt tapasztaltam. Néhány hét elteltével a kisujjában volt az egész magyar politika, legnagyobb bámulatomra még azt is tudta, hány liberális párt van Magyarországon, közgazdasági tájékozottságára pedig jellemző, hogy hónapokra visszamenőleg meg tudta mondani: melyik napon hány fözsdemizományos szökött meg a fővárosból.

— Ezek után áttérhetünk az irodalomra — mondá ekkor nagybácsim. Én pedig sorra megismertettem őt kitűnő kollégáimmal: Vörösmartyval, Tompa Mihállyal, Garay Jánossal. „Az obsitos” annyira megtetszett nagybácsimnak, hogy elragadtatva fölkiáltott:

— Zseniális egy ember! Szeretnék vele megismerkedni.

— Az bajos lesz, — feleltem — mert Garay már meghalt.

— Kár. De Vörösmarty, Tompa csak élnek?

— Nem, bácsikám, mindketten meghaltak.

— Hát mutass végre egy író, aki él.

Ekkor a könyvszekrény elé álltam és pátosszal mutattam föl a százkettes Jókaira:

— Ime, ő él és örökké élni fog.

— Jókai Mór — olvasta le nagybácsim a könyvekről a szerző nevét. — És ezt mind ő írta? Ezt szeretem: szorgalmas ember. És nagyon jók lehetnek a regényei, már a címük is nagyon érdekes és kifejező. Szinte ki lehet találni a címből, hogy miről szól a regény.

Nagybácsim most sorra vette a Jókai-könyveket és a következőket állapította meg:

— A jövő század regénye. Hát ez,

kérlek, egy fantasztikus regény arról az időről, mikor a kormány hajlandó lesz megszavazni a titkos választójogot.

— *Feltordult világ.* Riportszerű korrajz a mai Magyarországról.

— *Szegény gazdagok.* Egészen kézenfekvő dolog, hogy ez: regény a tőzsdéről.

— *Minden poklokon keresztül.* Egy magyar importőr kálváriája, amíg meg tudja szerezni a szükséges behozatali engedélyeket.

— *Ahol a pénz nem isten.* Ez valószínűleg tudományos munka egy új világrész fölfedezéséről.

— *Enyém, tied, övé.* Regény a kommunizmus ellen.

— *És mégis mozog a föld.* Fajvédő vezérek barátságos poharazása egy budai korcsmában.

Itt már félbeszakítottam a nagybácsimat:

— Kérlek, mindaz, amit elmondtal, tévedésen alapszik. Te abból indultál ki, hogy Jókai most él és most írta a regényeit. Holott én, amikor azt mondtam, hogy ő él és örökké élni fog, ezt képletesen értettem.

— Szóval Jókai is meghalt — mondá erre nagybácsim. — Petőfi költő volt: meghalt. Arany János költő volt: meghalt. Madách költő volt: meghalt. Jókai költő volt: meghalt. Ebből látszik, hogy az irodalomból nem lehet megélni. Hát mit akarsz te, te... majd mit mondok... mit akarsz te az irodalomtól?

HALÁSZ IMRE

VILLÁNYI PEZSGÓ

SCHAUMBURG-LIPPE
HERCEG UDVARI
PINCÉJE, VILLÁNY.

A kényelmetlen harmadik

— Chorin Ferenc-karikatura 1904-ben —

(Sándor Pál teremtette meg az **OMKÉT**, amely a magyar gazdasági életben gyors lendülettel vezetősze-
repre tett szert. Ez a kép az **OMGE**
és a **GYOSZ** vezérferfiival: Darányi
Ignáccal és Chorin Ferencel — cél-
zatosan és jellemzően — hozza össze
az **Omkét**, illetve Sándor Pált, aki a
szöveg szerint ezt mondja: „Ezer
bocsánat, ha zavarom az urakat. Ad-
janak egy kis helyet nekem is. Ugy-e,
megteszik? Az uraknak muszáj, ne-
kem meg jusson van hozzá.” A póm-
pás képet Bér Dezső mester rajzolta.)

Falusi úriasszony Pesten

Egy pesti asszony beszélget vidéki
barátnőjével az uccán:

— Tudod, mi megfizethetetlen itt
nálatok Pesten?

— Mi, drágám?

— Ezt ni... — és ezzel rámutat ama
bizonyos kis zöld házikóra és már
benn is van.

Indiszkrét kérdés

Kmetty főhadnagyhoz

— Vajjon tudja-e ön a rendőrség
sokoldalú nyomozása után, hogy tu-
lajdonképpen hol tartózkodik? Vagy
talán úgy belejött az „eltüntetés”
prakszisba, hogy saját magát is el-
tüntette?

Tűszúrások

Némely ember, ha nem gyűlölheti a
felebarátját a bűneiért, akkor gyűlöli az
erényei miatt.

Sok ember azért megközelíthetetlen,
hogy el ne távolodjanak tőle.

Az emberek a fiatalítás problémáján
török a fejüket. Bele fognak öregedni!

Sz. M.-né

ANYAI INTELMEK

A szerelem a szívet zavarja meg, a házasság az elmét

A férfi, mikor megnősül, azt hiszi, hogy rátalált az igazi
nőre, pedig akkor kezd még csak keresni — rá.

A legtöbb férj már csak a közös hálóban ébred tudá-
tára annak, hogy tulajdonképpen hálóba került. (Hesz)

Vita a hamvasztásról

Kedves Borsszem Jankó! Társaságban két nagyleány
arról beszélgetett, mi a praktikusabb: ha eltemetteti magát
az ember a halála után, vagy pedig ha elhamvasztják. Az egyik
a régi metódus mellett hadakozott, a másik a hamvasztást
tartotta szebbnek. A vita eldöntése végett egy kedves öreg
úrhoz fordultak.

— Mi a véleménye, bácsi?... Ha én most meghalnék,
nem az lenne-e jobb, ha elégettetném magam?

— De mennyire! — felelt az öreg úr. — Hiszen az ördög
is jobban szereti a sült libát.

Egyenlet — két ismeretlennel

A leánygimnázium ötödik osztálya számtanból házi föl-
adatot kapott. Megfejtendő egy egyenlet két ismeretlennel.
A szép szőke Lilike dolgozata volt a legjobb. Az algebra
tanárának föltűnt a dolog, mert Lilike különben a leggyön-
gébb matematikusok közé tartozik.

— Én azt hiszem, — mondta a tanár — hogy maga,
Lilike, ezt az egyenletet nem két ismeretlennel számította ki,
hanem két ismerőssel.

SZELVÉNY*

Név:

Lakás:

Ezennel pályázom a Borsszem Jankó karácsonyi adoma-
és karikatura-díjaira.

* A Borsszem Jankó karácsonyi adoma- és karikatura-pályázatán
résztvevők, amennyiben nem előfizetői lapunknak, ezt a szelvényt vágiák
ki négy, egymást követő héten és csatolják pályázatukhoz

Mikor Jókai 50 éves volt

A *Borsszem Jankó* 1875. évi február 21-iki számában e sorokat olvassuk a lap vezetőhelyén:

„Néhány évvel ezelőtt csöndes körben ülték meg Jókai ötvenedik születésnapját.

Tegnap zajos körben másodszer ültük meg ugyane napot.

Elmondhatja tehát magáról ugyanazt, mit a *Sározy Gyula* Ingomárja: ha tudta volna anyám, hogy ekkora dicsőség ér engem, nem szántál volna kétszer szülni engemet!

Ugyanez okból másodszer jelen meg ez arcképe * a *Borsszem Jankóban*.

Nem utolsó tisztesség.

A kettes szám a banketten is érte két jeles férfiú képében: az egyik dicső *Lázár Ádám*, a másik a „vándor jogasz”, aki Zebulont minden áron meg ákártá ihelkenyi. Mint a görög városok Homéroszon, úgy veszedtek ezek Jókain, énekelvén:

„Én a Kakasom nem hagyhatom!”

Ennél a maklári csudánál nagyobb baj nem esett.

A nap emlékére Jókai regényt irt e címen:

„A pohárköszöntés bolondjai, vagy: *Epur si povedál.*“

* Lásd a szöveg mellett lévő Jókai-karikaturát. (*Jankó János rajza.*)

Jókai szeme

*Finom lemez ... Törékeny, tiszta lencse,
Mely minden színre, fényre megremeg, —
Reáíródnak sorsok, életek,
S egész világok tükröződnek benne.*

*Lát, messze lát... Ur: tér, idő felett, —
Előtte nincsen szivrejték, talány...
Szavára: ég, föld, kéklő óceán
Küldi titkát és felé nevet.*

*Mi lenne vajf, ha fölnyílnék e szem,
S egy pillanatra látná hirtelen
Az ősi házat, kertet, kis kaput*

*S az ablakot, mely más világra bámul!?...
Oh jobb, oh jobb e szemnek, hogy lezárult,
És lángja mindörökre kialudt.*

VÁLYI NAGY GÉZA

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

1925. ÁPRILIS HÓ 18 — 27.

Rendezői a

BUDAPESTI KERESKEDELMI és IPARKAMARA

Európa összes nagyobb városaiban külképviselettek.

Kedvezményes utazás és vizum. Lakáskiutalás.

Fölvilágosítás a vásárirodánál, V., Szemere-ucca 6.

LEGFINOMABB GYÜMÖLCSBŐL

Köszönéseim

A mély érzések lehelyén
Szavak bányásza icitem én.
Ahol megbűjt a szeretet:
A szívben kincset keresek.
A lelket rejtegetek
Davy-lámpáva! kutatom;
Suhanok, mint a viheder,
Kacagva rablom szived el
És harsogom: „Szerencse fel!”

Egy jó fegyverrel vállamon
Az erdész sorsát vállalom,
Örzöm a tölgyek százait,
A tarka harkály házait.
Ha erdészlány a tomb alól
Madárral versenyt földalól,
Én oly vidáman hallgatom,
Átomba dallal ringatom:
„Az isten áldjon, Angyalom!”

De legjobb dologom van nekem
A virágtermő földeken.
A rózsaeérés hajnalán
Belépek kerted aajtán.
Ott én, a kertész, büntelen
A rózsát tépem szüntelen
És mindnek szinét, illatát
Egy búcsúszóba öntöm át:
„Jóéjszakát, jóéjszakát!”

SZÉCSI FERENC

Borsszemek

Keressz az asszonyt, de nem ajánlom,
hogy meg is találj.

A házasság parlamentjében a gyer-
mek miatt hozzák be a szigorított ház-
szabályt.
ETIENNE

Jelenés a t. Ház folyosóján

Jókai Mór (mint Kakas Márton): És ilyenkor nem vagyok én itt, mikor'efféle pompás figurákat tűzhetnek a tollam hegyére!... Még jó szerencse, hogy itt maradt a poszton az én kedves Borsszem Jankó öcsém!

A jó üzletember és a még jobb

A Schwartz Kóbi egy kisebb vidéki városban volt átutazó-
ban. Amikor megpillantja egy régi ismerőse nevét egy hentes-
üzlet címtábláján, benyit, hát látja, hogy sehol híre-hamva
sincsen húsnak, főlvágottnak, mindenféle szemüvegek, lát-
csövek hevernek.

— Szervusz, Móni! Nem is tudtam, hogy üzletet nyitottál.
De mond csak, miért irod ki, hogy hentes vagy, mikor itt
csupa okulárét tartsz?

— Hja, barátom, ésszel él az ember. Ki a kutya jönne be
itt egy okulárüzletbe? De hentesüzletbe többen bevetődnek
s ha már egyszer ide begyűtt valaki, csak rám kell bízni,
szemüveg nélkül ki nem megy.

— Jó, jó, de akkor miért nem nyitottál mindjárt hentes-
üzletet?

— De tényleg! — álmélkodik a Móni. — Hogy te nem
tudtál akkor idejönni, mikor üzletet nyitottam! Micsoda üzlet-
ember is vagy te!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kéziratokat és rajzokat nem küld vissza a szerkesztőség.

A Borsszem Jankó jelen számát héttől, január 26-án zár-
tuk le. — Főszerkesztőnk ma két heti üdülésre a Tátrába
utazott; távollétében a Borsszem Jankó szerkesztéséért Er-
dődy Mihály kollégánk felel. — Feketevízi. A témák jók, az
elindításuk is ügyes, de a kivitelben sok az egyenetlenség.
Talán megpróbáljuk átdolgozni. — B. Z. A „képviselő”
mint rébusznyag igen elhasznált, akárcsak némelyikük tekin-

télye. — Ny. F. (Pápa.) Még a harmadik lenne aránylag a
legügyesebb, de nekünk az sem elég furfangos. További javu-
lást várunk. — Sz. K. A P. H. szíves közvetítésével meg-
kaptuk pályázatát. — K. M. (Szolnok.) Intézkedtünk. Egy
csoport humoros körívet küld a kiadóhivatal. — R. J. Há-
lás köszönet a Jókai-karikaturákért. Csak azokat használtuk
föl, amelyek nem kívánnak bővebb kommentárt. A beígért
folytatást várjuk. — Kmetty írdngy. Csak nem hajózott
Amerikába, a lezülött Britanniások részére könyörödomá-
nyokat gyűjteni? — Szijj Bálint. Sose bántsa a holdnélküli
humoristákat! Elég rossz bőrben vannak szegények ebben az
aranyparitáson felüli búza-korszakban. Még belőlük is szíjjat
akar hasítani? Inkább fizessen elő a Borsszem Jan-
kóra. — Str. J. Egyikben-másikban mutatkozik ötlet, de
még nem forrott ki egészen. Fog még jót is csinálni.
— R. E. Mindegyik rébuszra nem tehetünk külön megjegye-
zést, ami alkalmas, jön. Önnek már eddig is többször sike-
rült. Az „Elégia” régi is, gyöngye is. — Etienne. Hogy elmés
lány, azt eddig is pedzettük. Hát még ha egyszer asszony
lesz! Hozományul megkapja a t. p.-t. Esetleg előbb is. Egy
antifeminista „aranyköpés”-termelőnk máris féltékeny ma-
gára, ami jó jel. — Sz. J. Ha a kabarédarabja olyan sikerült
volt, mint amilyen vidám a levele, bizony megérdemelte
volna a bemutatást. Kár, hogy levélírással pazarolja a humo-
ros vénáját. — Revizor. Érettebb, magasabb gondolatokat
várunk. — K. E. Egy apróság bevált. A rébuszokból is egy.
A konkurrenciától pedig ne féljen. — Több levélről a jövő
számban.

Felelős szerkesztő: Molnár Jenő

Kiadótulajdonos: Borsszem Jankó lapkiadó r.-t.

Igazgató: Szekeres Rudolf

Ne egyél a tudás fájáról!

— Chorin Ferenc-karikatúra 1898-ban —

(A Bánffy-kormány alatt Erdély Sándor igazságügyminiszternek az u. n. sajtószakasz körül eles harcot kellett vívni a Szilágyi Dezső köré főmörült 67-es ellenzékkel. Ez a kép Chorin Ferencet és Emmer Kornélt, balról Erdély Sándort ábrázolja. A háttérből elővillanó szem — Szilágyi Dezsőé. A képet Faragó József mester rajzolta. Szövege ez volt: „Chorin-Adam és Emmer-Eva kiűzetése az igazságügyi bizottsági paradicsomból.”)

Képrejtvény

Azok az előfizetőink, akik a rejtvényt helyesen fejtik meg, a következő ajándékokban részesülnek:

1. 10 üveg Szent István duplamalátásör, a Polgári Serfőzde gyárimánya (házhoz szállítva),

2. egy nagy doboz „Virág”-féle dessert,

3. egy nagy üveg „Océán” James,

4. 2 doboz (fekete és sárga)

5. egy nagy palack „Szentgyörgyhegyi Pecsényebor” (Püspöki uradalmi bérpincéből),

6. két doboz „Samum-Altessen” cigarettahüvely és egy c omag sodrópapiros,

7. egy doboz

8. egy üveg „Lysoform”.

9. egy darab P. Márkus Emília arcápoló szappan,
10. két pár Berson-gumisarok (férfiaknak és nőknek),
11. egy nagy palack RAPIDOL folyékony fém tisztító szer
12. a Borsszem Jankó egy évfolyama (1917—1922. évek),
13. Seiffensteiner Salamon adomái.

Helybeli előfizetőink az ajándékokat, illetve az utalványokat kiadóhivatalunkban vehetik át d. e. 9—2-ig, vidéki előfizetőink külön értesítés nélkül kapják meg.

A Borsszem Jankó 2974. (4.) számában közölt képrejtvényt helyesen megfejtése:

Bocaccio

Előfizetőink, akik a Borsszem Jankó multheti rejtvényét helyesen fejtették meg, a következő ajándékot kapják:

1. dr. Pogány Ödön, orvos (Budapest, V., Kálmán-u. 20), akinek tíz üveg Polgári Serfőzdei Szent István duplamalátásör; 2. Jambrikovich László (Budapest, I., Ybl Miklós-tér), akinek egy nagy doboz „Virág”-féle dessertet; 3. Löwy Gizella (Budapest, IV., Petőfi Sándor-u. 9), akinek egy nagy doboz „Océán” cukrozott gyümölcsöt; 4. özv. Horváth Béláné (Gyula), akinek két doboz „Lion”-pasztát; 5. Fuchs Béla (Budapest, VI., Aradi-u. 28), akinek egy nagy palack „Szentgyörgyhegyi Pecsényebor”-t; 6. Herceg Jenő (Budapest, VIII., Üllői-út 20), akinek egy üveg „Kossuth”-rumot; 7. Klein Dezső (Győr), akinek két doboz „Samum-Altessen” cigarettahüvelyt; 8. dr. Pallay István (Budapest, IV., Deák Ferenc-u. 15), akinek egy doboz „Ovomaltine” tápszert; 9. Országos Polgári Kör (Budapest, IX., Lónyay-u. 18/a), amelynek egy üveg „Lysoform”-ot; 10. M. kir. adóhivatali tisztikar (Tiszaroff), amelynek egy darab P. Márkus Emília-szappant; 11. Molnár Károly (Budapest, VI., Teréz-körút 27), akinek két pár Berson-gumisarkot; 12. Társaskör (Erdősokonya), amelynek egy nagy palack „Rapidol” folyékony fém tisztító szert; 13. Bányatiszti kaszinó (Pilisvörösvár), amelynek a Borsszem Jankó egy évfolyamát; 14. Sinka László (Nyiregyháza, Luther-u. 5), akinek a „Seiffensteiner Salamon adomái”-t küldi meg a kiadóhivatal.